

1 januari 1977

De klok op de televisie sloeg twaalf. Gelukkig nieuwjaar.

We waren in het appartement van John J., die er net twee dagen woonde. Fl 150.000 voor drie kamers en dat schijnt mee te vallen. Een paar jongetjes op de Nieuwe Herengracht staken vuurwerk af. Ik moest, zoals elk jaar, denken aan de kerstbomenjacht vroeger in mijn Haagse buurt, de fik die het afsloot, soms zo gigantisch dat er ramen sprongen.

C kwam, ging bij Lon in een hoek zitten en is er niet meer uit gekomen. Uiteindelijk zaten ze belachelijk ernstig te fluisteren. Om me heen deed iedereen of er niets aan de hand was en ik probeerde te luisteren en af en toe deel te nemen aan het gesprek en mee te lachen, terwijl mijn hart als een gek tekeerging.

Gelukkig nieuwjaar.

Ik liet de auto staan op de gracht, ter hoogte van het Vrouwenhuis, waar straat en stoep schoon waren. Het was tussen vijf en zes. Ik rende zowat naar huis, zag mijn witte laarsjes stappen. We zeiden geen woord. Gingen naar bed. Geen woord. Toen Lon sliep ging ik naar mijn kamer, dronk een glas whisky en viel op het logeerbed in slaap.

Een of twee uur later stond Lon naast me. Hij kroop bij me in het smalle bed. We gingen naar boven, sliepen verder. Toen we ontwaakten, was hij aanhankelijk, ik bleef voor dood liggen. Op een gegeven moment ging ik overeind zitten en zei zonder erbij na te denken: 'Thee? Koffie?'

‘Blijf nog even liggen.’

En toen, ik weet niet meer hoe ik begon, stroomden de woorden eruit. Af en toe hoorde ik mezelf van alles uitroepen. Hij bleef geduldig, veegde mijn tranen weg.

Ik zei het ineens: ‘Ik weet zeker dat je wat met haar hebt. Ze kijkt naar me of ze last van haar geweten heeft of iets van me wil. Wat een plaatje vannacht, niet om aan te zien!’ Ik ging maar door en hij liet me maar praten, werd niet kwaad, liep niet weg. Het kan niet waar zijn, dacht ik. Het kan niet, het mag niet, ik heb zelf ook wel wat te vertellen. En zal dan meteen erachteraan zeggen: ‘Maar het stelde niets voor.’ Dat cliché, al is het gemeend. Zou het helpen? Zou het juist erger worden? Hij kan de laatste tijd zo onverschillig, koud zijn.

Hij ontkende. Noemde me achterdochtig. Te veel fantasie. Hij suste. Het maakt hem gelukkig als ik aan het werk ben, zei hij. Mij ook, zei ik, maar het gaat niet en dat komt ook omdat jij zo anders bent, al een hele tijd. Hij liet het zich zeggen. Het was of ik weggleed, alles voelde schamel, de woorden, de inhoud van de woorden, mijn aanwezigheid, ik was niet meer dan wat vlees, iets wat bij elkaar geveegd was.

3 januari

De zaal van Bellevue, waar het VPRO-programma *Piet Ponskaart* wordt uitgezonden, was opgeluisterd door slingers, lampjes, topless juffrouwen die taartjes en cider ronddeelden. Henk Spaan oogstte succes, naast Brandt Corstius en Wim T. Schippers. Ook zijn versje (onderwerp: met wie doe je het het liefst?) viel goed bij het publiek. Simon van Collem, Jan de Bont en Monique van de Ven werden geïnterviewd. Na afloop van het programma gingen we naar *Américain*. In een groot gezelschap zitten voelt altijd onwennig.

‘Ik kan niet meer werken,’ zegt Eva Biesheuvel. ‘Om Maarten. Ik moet thuisblijven.’

Maarten had de hele dag in bed gelegen, hij had liggen piekeren, was er moe van. Na het eten ging hij met een slaappil weer naar bed. Eva is altijd in zijn buurt. Ik zou gek worden als ik dagenlang een man om me heen zou hebben. Ondanks alles heeft Maarten het afgelopen jaar een aantal verhalen geschreven. Ik zeg hem dat ook herhaaldelijk en hoop dat het hem troost.

5 januari

De assistente van Thomas Rap had me wat te vertellen, zei ze. En ze vertelde dat Rap zijn uitgeverij naar Baarn wil verhuizen en dat ze niet mee wil. Ze zou sowieso ontslag nemen, want ze had er genoeg van. Waarvan? ‘Streken,’ zei ze en legde met ‘ssst’ een vinger tegen haar lippen.

Ze heeft ook haar buik vol van feministen, wil een eigen uitgeverijtje beginnen voor uitsluitend vrouwen, maar niet voor radicale vrouwen. Of ik dat geen goed idee vond? Ik raadde haar aan Boosaardige Boeken uit te geven in de z.g. BoBoreeks.

Mijn verzoek de boeken die ik uit de voorraad mee naar huis wilde nemen op mijn rekening te zetten, wapperde ze weg met: ‘Pak maar, neem maar mee als rente voor het geld dat hij je niet uitbetaalt.’

Ze gaf me het boek van Van het Reve met etsen van Pannekoek, waar nauwelijks meer aan te komen is. Ik maakte haar duidelijk niet bij De Arbeiderspers weg te gaan, maar ze bleef erbij dat ik het meenam. Mede door een fles malt whisky scheurde het plastic tasje waar de boeken in verdwenen.

Heeresma, die bijna dagelijks bij Rap langskomt, kwam binnen met zijn zoon. De zoon is af en toe een echo van zijn

vader, hij dient ook als een wandelend bureau: stencils komen uit de ene zak van zijn jas, aantekeningen verdwijnen in de andere zak.

Toen ik thuiskwam was het huis grotendeels opgeruimd door mijn moeder. Lieve ma. Ze had er schik in met ons bij Arti te eten, was geestig. Ze bleek de nieuwste plaat van de Eagles te hebben gekocht, omdat Danny de deur uit is en ze zijn muziek mist.

Vannacht heb ik Matti door de wijn te meegaand lieve woordjes toegefluisterd. Ik geloof dat ik toe moet geven dat de hartstocht over is, dat ik die alleen voor hem kan oproepen als ik heb gedronken en als hij er goed uitziet en niet al te domme dingen zegt. Ik erger me aan zijn te korte broek en lelijke schoenen. Als hij zegt dat ik hem ontloop, wuif ik het weg. Hij bemint jong en wild en het lukt me dan wel mijn ogen te sluiten en het puur om het genot te ondergaan. Soms is het of ik zijn verdriet voel en ik hoop dan zo dat ik me vergis en doe mijn best hem lief te vinden, wat hij tenslotte ook is.

Post. Twee verzoeken om voor te lezen. Een uitnodiging voor de opening van een tentoonstelling van een kunstenaar die ik niet ken. Een uitnodiging voor een receptie ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van restaurant Les Quatre Canetons. Grote bruine enveloppen met mogelijke kopij voor *Maatstaf*, zoals wel vaker aan de randen gescheurd. In een ervan een kopie van de brief die Martin Ros naar Hannes Meinkema (die onlangs in een interview opmerkte als schrijver ‘niet het Mensje van Keuleneffect te willen, maar het Hermanseffect’) heeft gestuurd. Dat schiet dan lekker voor haar op met een afwijzing van haar verhaal. Martin doet in die brief overigens

–foei– of dat negatieve oordeel niet aan hem ligt, maar aan de andere redacteuren.

Zondag

Donderdag liet George Lampe me in zijn atelier in Den Haag zijn laatst vervaardigde schilderijen zien. Daarna toonde hij me foto's van een paar jaar terug. Hij stond er zelf bloot op, op een ervan lag Bibeb achter hem op bed. Er waren foto's van naakte modellen, sommige op een kluitje, close-ups van een kut. Het was gênant ze door te bladeren terwijl hij naast me zat. Ik voelde zijn geilheid en wist telkens net wat ik moest opmerken om hem op afstand te houden. Later op de avond, bij ze thuis, werd ik ineens zo somber dat de helft van wat ze zeiden niet tot me doordrong.

14 januari

Woensdagnacht, tegen de ochtend, viel Matti over mijn schoot in slaap. Ik volgde een minuut later. Om tien uur maakte hij me wakker. Hij sloop het huis uit. Ik ging naar boven. Lon was al vertrokken. Matti belde en zei dat hij tot het Rembrandtplein aan één stuk godverdomme heeft geroepen.

Heeft Lon ons wel of niet gezien? Hij zei 's avonds dat iedereen met me zou willen trouwen en toen ik namen noemde van jongens bij wie dat een onzinnige gedachte was, zei hij: 'Zelfs die.' Pest hij? Hoe aardiger hij tegen me doet, hoe wantrouwender ik word. Te wantrouwend misschien, een vervelende eigenschap.

Zaterdag

Dirk Ayelt K. nam Henk, Tineke en mij mee naar De Kring en moest en zou me aldaar voorstellen aan de vader van

Lodewijk de Boer. Dirk had me tussen een groepje mannen in geloodst, waardoor ik minister Duisenberg (stroeve teddybeer) naast me had en Marcel van Dam achter me. Henk pikte het niet dat Dirk telkens zijn arm om me heen legde en dat de oude De Boer zich charmant gedroeg.

‘Doet u dat vaker zo, bij jonge meisjes om de hals hangen?’ blafte hij hem toe.

Daarna verweet hij mij in de buurt van ‘die albino’ te blijven en ‘nymfomaan’ en ‘cockteasing’ te zijn. Hij zei het op het moment dat ik me afvroeg of er onder een van die nette, ruime broeken iets opsprong.

Jan D. was er met Charlotte, hij aan het bier, zij aan de limonade. Tineke, nog met hem getrouwd, ging erbij zitten en was zo geraffineerd over een paar dingen te spreken waar Charlotte niks van wist.

Alleen al denken aan voor de radio spreken, maakt me zo zenuwachtig dat ik maar nee heb gezegd. ‘Een volgende keer.’ Ik help Henk met de versjes die hij daar voorleest. Op een vraag over eten in Frankrijk ontstonden zodoende een paar melige versjes waar we zelf plezier in hadden:

Er was eens een slak in Marseille / Die lag op een wijnrank te vrijen. En: Slakken slijmen / Dichters rijmen. ‘Zoals Baudelaire dichtte,’ zal Henk eraan vooraf laten gaan.

Toen ik thuiskwam, van de drank half vallend, had ik geen zin om te gaan slapen. Muziek aan, whisky. Voetstappen op de trap. Niet Lon, maar Matti, vrolijk. Ik was blij verrast. Toen hij voor de tweede keer bier uit het krat op de gang haalde, zonk ik half in slaap over de leuning van de stoel en gaf zingend antwoord op een vraag, maar het bleek Lon die de vraag had gesteld. Met mijn kleren aan liet ik me op bed vallen en

viel in slaap om een paar uur later op te staan en eten voor de poezen te halen.

Maandag

Maarten 't Hart op de televisie. Hij keek een beetje als een jongetje dat bang is voor straf. Hij beoordeelde zijn eigen gedrag n.a.v. een bezoek aan een café, op de video.

'Kijk, ik ben verlegen,' zei hij, terwijl hij naar zichzelf in die video keek. Aandoenlijk.

Hij las het begin van een verhaal voor, uitgebracht door Bzztôh (die vreselijke naam). Al vind ik dat iemand die spreekt in termen als 'Ik wist allang dat' en 'Zoals die en die zei' en 'Zo las ik bij die en die', zijn gelijk niet heeft, heeft hij soms welzeker gelijk.

Hij zei: 'Ik ben zo verlegen.'

Een mooie meid die op hem af liep in het café moest dat verduidelijken.

Naast bioloog & schrijver & essayist blijkt hij een talentvol acteur.

20 januari

Na tweemaal bellen kwam mijn moeder, die de sleutel heeft, boven. Ik zat in bad en ze riep dat ik er mijn gemak van moest nemen. Toen ik de kamer binnenkwam, hinkend door een gisteren verstuurde enkel, zag ik de appeltaart, nog lauw, die ze had gebakken. Bovenop was in deeg een 10 gebakken.

Ze heeft goddank geen weet van de ruzie waarmee deze jubilerende trouwdag is geëindigd. Het begon met een gepiekerde opmerking van Lon, waarop ik woedend reageerde. Na het halfuur stilte dat hierop volgde, verkleetde ik me om in het Okura uit eten te gaan, zoals we hadden afgesproken. Ik zei dat de babysit er nog niet was, hij vond dit allesbehal-

ve grappig, en toen begonnen de verwijten over en weer: Het is tien jaar later, je beweert nu dat je een kind wil, maar er is geen kind. Hij zei dat het kwam omdat ik telkens zou roepen dat het te laat was. Ik riep dat ik wenste dat we dieren waren, omdat het dan niet verziekt zou zijn: Kijk naar wat we doen! Intellectueel met je zogenaamde theoretische en praktische problemen! Het ging maar door, ging maar door. Om beurten de handen voor ons gezicht. Drank, roken, geen Okura, geen eten.

Ik voel niet zoiets als 'een wond', ik voel helemaal niets meer.

22 januari

Terwijl ik achter de krant zat, lulde Henkie B. achter elkaar over meisjes. Hoe hun bloesjes zaten, wat voor rokjes ze droegen, dat ze geen onderbroek aanhadden. Ik zou met Tineke naar Antwerpen gaan, maar had afgezegd met mijn verstuurde enkel als excuus. Gisteren ben ik niet naar de *Maatstaf*-vergadering gegaan noch naar Danny's verjaardag. Ik ben de hele dag in bed gebleven, ben vanmiddag om één uur opgestaan en zat uren achter mijn tafel, bang voor het schrift dat voor me lag.

Anaïs Nin is dood. En daarmee houdt de opschepperij en het gezeik over haar eigen ik dan ook op.

28 januari

Ik merk dat ik niet makkelijk loskom van de manier waarop ik dat verhaal onder de naam van Sir Constant P. Cavalry schreef. Goh, zou hier misschien sprake zijn van 'ontwikkeling' bij de auteur? Ik mag volgens sommige pausen niet gebogen over mijn tafel zitten tobben en dromen, maar zou moeten schrijven over 'het maatschappelijke gebeuren'. Maar

nee, daar wil het niet op lijken, althans niet zoals zij dat zouden wensen, doorspekt met ‘experiment’. Het dichten van de chaos, ik kan het niet anders dan op deze manier.

Met Lon, wrede engel, is het weer redelijk overzichtelijk.

Vorige week belde een juffrouw over ‘dat programma dat we over u maken’.

‘Eh...’

‘Naar aanleiding van de kalender.’

‘Kalender... Is die dan klaar?’

Ze kwam dinsdagochtend. Een lange, jonge meid, zo doodzenuwachtig dat haar hand met de microfoon niet beefde, maar schokte. Omdat ik haar aardig vond, zelfs na twee uur nog, werd ik mee zenuwachtig en gaf soms rare antwoorden. Hoe kon ik bijvoorbeeld zeggen dat Bleeker een klerk is in plaats van een laborant?

Ik keek de kalender in nadat ik met Guus, die tijdens het interview in de achterkamer had zitten lezen, in een koffiehuis wat had gegeten. (Vieze, gele kippensoep. Op de kaas van mijn broodje zat een lik leverworst, intens smerig, ik wilde het hele broodje niet meer en Guus at het op.)

Wat een kalender. Dode en levende schrijvers, elk had een licht kritisch tot lovend stukje bij zijn of haar portret, maar bij mij leek het wel wraak. Twee verkeerde citaten uit een *HP*-interview. Het werk werd weer ‘burgerlijk’ genoemd. De helft van het stukje bestond uit een tekstje van Pierre H. Dubois die beweerde dat het vroeger net zo goed, zo niet beter gedaan werd of ‘gedaan had kunnen worden’. Wel heb je ooit! Ik had 10 kalenders besteld en gooi ze allemaal weg. Ik zie zo’n ding al bij mijn moeder hangen.

Ik moet de deur weer uit, kan nooit eens rustig zitten, rustig eten, rustig denken, rustig slapen, rustig genieten, rustig hui-
len, rustig niks.

30/31 januari

Gisteren begon ik de dag in Antwerpen met twee dikke pannekoeken en vanmiddag eindigde het met frites met taartaarsaus. Daartussen een Italiaan, een broodjeszaak en drank. Ik heb een buik of ik van het carnaval kom, al at ik net weer een vanillepuddinkje en drink nu bier. Niet iedere kater is onplezierig, soms lijkt het wonderlijk genoeg juist te helpen bij het werk.

Tot vijf uur in de ochtend hebben Tineke en ik gedanst in een café met vier jongens uit Amsterdam. Ze waren 20, 21. Ik wilde niet naar bed, riep maar weer dat het pas halfeen was.

Op de Vogeltjesmarkt kwamen we vanmorgen de jongens tegen. Ik heb ze gezegd en voelde me een beetje schuldig. Tien jaar jonger, wat moet je ermee. Ik heb op die markt niets gekocht. Oude trommeltjes, beelden, lijstjes, om te rillen, ik heb allang meer dan genoeg van dergelijke prullaria. Wel houd ik van Antwerpen. De grauwe, boomloze straten zijn soms een lust voor het oog. De cafés waar dames van alle leeftijden op hun gemak zitten of dansen op de muziek van een of twee muzikanten.

2 februari

Prinses Irene had voor het interview met Bibeb een eigen fotograaf in Parijs, maar die foto's waren mislukt, dus Bibeb belde om Lon. Maar hij was niet te vinden op het lab.

Mijn tandarts in Bunschoten begon over Rap met: 'Ik wil niet roddelen, maar...'

Veel van Raps boeken zijn in de ramsj, maar hij denkt dat zijn huis drieënhalve ton op zal brengen, dat hij een villa van Boelen krijgt, dat Kluwer om hem zit te springen. Als ik aan hem denk, voel ik me bedrukt, maar voor hem aan de slag